

**THE PROBLEMS IN WRITTEN EXPRESSIONS OF TURKISH LANGUAGE LEARNING
STUDENTS AS A FOREIGN LANGUAGE: (YILDIZ TOMER SAMPLE)**

**TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENEN ÖĞRENCİLERİN YAZILI ANLATIMLARINDA
KARŞILAŞILAN SORUNLAR (YILDIZ TÖMER ÖRNEKLEMİ) ¹**

Talat AYTAN ² & Nail GÜNEY ³

ABSTRACT

Language teaching aims to improve comprehension and narrating skills. While oral narration skills are mostly needed in daily life, writing becomes prominent in academic and cultural activities. In this study, the problems in written expressions of 16 students who are studying Turkish as a second language at Yıldız Technical University Turkish Teaching Centre A1 level and will start their bachelor, master and doctorate degrees. The data of the study is obtained from the texts written by the students in writing course. Those texts written by guided writing method have some topics such as introducing families, patient-doctor dialogue, travel plan, giving a recipe etc. The errors that are identified in writing activities have been analyzed according to error analyzing method. Initially, the detected errors have been defined, later they have been classified and mentioned with their frequency rates. According to the results, the students speaking Arabic, Persian, Bosnian and Lala as their mother tongue make more mistakes in writing while the students speaking Shona, Hausa and Malay as their mother tongue make more stylistic errors.

Key words: Teaching Turkish Language to Foreign Students, problems in written expressions, analyzing errors.

ÖZET

Dil eğitimi, anlama ve anlatma becerilerini geliştirmeyi amaçlar. Günlük yaşamda daha çok sözlü anlatım becerisine ihtiyaç duyulurken akademik ve kültürel etkinliklerde yazılı anlatım ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmada Yıldız Teknik Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezinde A1(Temel Seviye) düzeyinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen ve bir sonraki yıl lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimine başlayacak olan 16 öğrencinin yazılı anlatımlarında karşılaşılan sorunlar tespit edilmiştir. Çalışmanın verileri, öğrencilerin yazma dersinde ürettiği metinlerden toplanmıştır. Gündümlü yazma yönteminin kullanıldığı bu metinler aile tanıtma, hasta-doktor diyalogu, gezi planı, yemek tarifi vs. konularından birini içermektedir. Yazılı anlatım faaliyetlerinde tespit edilen yanlışlar, yanlış çözümlene yöntemine göre çözümlenmiştir. İlk planda belirlenen yanlışlar tanımlanmış, daha sonra tasnif edilmiş ve sıklık oranları ile ifade edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre ana dili Arapça, Farsça, Boşnakça ve Lala olan öğrencilerde yazımsal yanlışlar; ana dili Shona, Hausa ve Malayca olan öğrencilerde ise biçimbilimsel yanlışlar daha fazladır.

Anahtar Kelimeler: Yabancılarla Türkçe öğretimi, yazılı anlatım sorunları, yanlış çözümlenmesi.

¹ Bu çalışma Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi tarafından düzenlenen "1. Uluslararası Dil Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu'nda" sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Yrd. Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, e-posta: talataytan@gmail.com

³ Yrd. Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, e-posta: nail.guney@giresun.edu.tr

1. GİRİŞ

“Yabancı Dil olarak Türkçe eğitimi ülkemizde son zamanlarda önem kazanmaya başlayan bir alandır. Özellikle Avrupa’da ve Türk cumhuriyetlerinde Türkçeye karşı “ (Bayyurt ve Yaylı, 2009:1) ilgi artmaktadır. “Dil beceri düzeyleri, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni’nde (CECR, 2000) Temel düzey (A), Ara düzey (B) ve İleri düzey (C) olmak üzere adlandırılmıştır. Bu düzeylerin her biri kendi içinde alt gruplara ayrılmıştır. Örneğin Temel düzey Giriş - Keşif Düzeyi (A1) ile Temel Gereksinim Düzeyi (A2), Ara düzey ise eşik düzeyi (B1) ile gelişmiş düzey (B2), İleri düzey ise bağımsız kullanma (C1) ve ustalık düzeyi (C2) gibi alt düzeylere ayrılmıştır.”(Güneş, 2011:142). A1 seviyesi basit düzeyde metinlerin okunup yazılabildiği bir dönemdir. Bu çalışmada A1 düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki yanlışlar ele alınmıştır.

“Yazma kavramı bir işlem, süreç, beceri ve öğrenme alanı olmak üzere çeşitli anlamlarda kullanılmaktadır. Yazma, işlem olarak zihnimizde yapılandırılmış bilgi, düşünce, duygu ve isteklerin belli kurallara uygun olarak yazıya aktarılması çalışmalarıdır. Süreç olarak zihinde başlayan ve harflerin yazılmasına kadar uzanan çeşitli aşamaları oluşmaktadır. Beceri olarak kalem tutma, harfleri yazma, ön bilgileri harekete geçirme, düzenleme, metinleştirme, gözden geçirme gibi çeşitli alt becerilerden oluşmaktadır. Öğrenme ya da beceri alanı olarak içerisinde çeşitli süreçler, beceriler, teknikler, işlemler ve boyutların yer aldığı dil öğretiminin temel alanlarından biri olmaktadır.”(Güneş, 2014:337-338).

Hyland (2008:11)’a göre yabancı dilde yazma süreci şu aşamalardan meydana gelmektedir:

- Konu seçimi: Öğretmen ya da öğrenci tarafından,
- Yazma öncesi: Veri toplama, beyin fırtınası, not alma, özetleme vb.,
- Düzenleme: Düşüncüyü kâğıda dökerek bir taslak oluşturma,
- Taslağın değerlendirilmesi: Öğretmen ya da öğrenciler tarafından taslağın değerlendirilmesi,
- Gözden geçirme: Taslağın yeniden düzenlenmesi,
- Taslağın değerlendirilmesi: Taslağın gözden geçirilmesinden sonra tekrar öğretmen ya da öğrenciler tarafından değerlendirilmesi
- Okuma ve düzenleme: Metnin son şeklini alması, sayfa düzeninin kontrol edilmesi,
- Değerlendirme: Öğretmenin yazma sürecini ve sürecin sonunda ortaya çıkan metni değerlendirmesi,
- Yayınlama: Kompozisyonun sınıfa sunulması ya da panoya asılması.

İnal’ın (2006: 181) da belirttiği üzere “araştırmalar, yazma becerisinin zor bir beceri olduğuna dikkat çekerek öğrencilerin ve hatta birçok yetişkin insanın en çok yazma dersinde zorlandığını ve yazma dersi ile ilgili Türkiye’de ve dünyada sorunlar bulunduğunu göstermektedir. Yabancı dil öğretiminde önemli kavramlardan ikisi olumlu transfer ve dil girişimidir. Buna göre yabancı dil öğrencisinin kaynak dilden gelen ön bilgilerinin hedef dildeki öğrenmeleri kolaylaştırması olumlu transfer; zorlaştırması ise dil girişimi olarak

tanımlanmaktadır (Öksüz, 2014). Yabancı bir dil öğrenilirken ana dili ile ikinci dil arasındaki benzerlikler başarıyı olumlu; farklılıklar da olumsuz yönde etkilemektedir.

Alanyazın Taraması

Bölükbaş (2011), İstanbul Üniversitesinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen ve ana dili Arapça olan 20 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin yaptığı toplam 372 yanlışın % 16,39'unun dilbilgisi, % 13,17'sinin sözdizimi, % 15,59'unun sözcük seçimi ve % 54,58'inin ise yazım ve noktalama alanında yaptığı sonucuna ulaşmıştır.

Yağmur Şahin (2013), Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi TÖMER'de B2 seviyesinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 23 öğrencinin yazılı anlatım becerilerini, ek yanlışlıkları açısından *yanlış çözümlemesi* yaklaşımına göre değerlendirmiştir. Araştırmaya göre, öğrencilerin en çok hâl, tamlama, kip ve şahıs, fiilimsi, fiil çatısı ve çokluk eklerinde hata yaptıkları tespit edilmiştir.

Büyükikiz ve Hasırcı (2013), Gaziantep Üniversitesi TÖMER'de öğrenim görmekte olan B seviyesindeki 42 öğrenciden toplanan veriler *yanlış çözümlemesi* yaklaşımına göre değerlendirmiştir. Değerlendirme sonucunda yapılan yanlışların % 31'inin dil bilgisel, % 9,9'unun söz dizimsel, % 44,46'sının yazım-noktalama ve % 14,4'ünün de sözcük seçiminden kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Emiroğlu(2013), Mevlana Üniversitesi TÖMER'de öğrenim gören 51 öğrenci üzerinde yürüttüğü çalışmada öğrencilerin dilbilgisi ve yazım konusunda yaşadığı zorlukları tespit edebilmek için üçlü bir likert ölçek uygulamıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin eş seslilik, fiilimsiler, edatlar, deyimler, şahıs ekleri, iyelik ekleri, ünlü türemesi, bağlaçlar, ek eylem gibi konularda daha çok zorlandığı; gerçek anlam, somut anlam, isimler, filler, büyük harflerin kullanımı, çokluk eki, soru eki, olumsuzluk eki ve cümlelerin öğeleri gibi konularda ise daha az zorlandığı saptamıştır.

İnan(2014), Tahran Yunus Emre Türk Kültür Merkezinde B2 düzeyindeki 71 öğrenci üzerinde yürüttüğü çalışmada yazım, noktalama ve ses bilimsel hatalar incelendiğinde en çok hatanın büyük ünlü uyumunda yapıldığını saptamıştır. Bunun yanında öğrencilerin ince ve kalın ünlüleri birbirine karıştırdığı belirlenmiştir.

Ak Başoğlu ve Can (2014), Ankara Üniversitesi TÖMER İstanbul-Taksim Şubesinde Türkçe öğrenen Balkan ülkelerinden gelen öğrenciler üzerinde yürüttükleri çalışmada tespit ettikleri hataları "dilbilgisi" ve " yazım" biçiminde iki ulamda toplamıştır. Öğrencilerin dilbilgisel olarak *çokluk eki, söz dizimi, isim ve sıfat tamlamaları, adlaştırma, dilek-şart kipi, ad durumu ekleri, deyimler ve eylemler/eylem çatıları, sıfatlaştırma ve ortaç, ses olayları ve uyumu, özne ve kişi eki uyumu* gibi konularda sıkça hatalar yaptıkları gözlemlenmiştir. Yazım hataları ise *ses ve sözcük temellidir*.

Işloğlu(2014), İzmir Ekonomi Üniversitesi ve Akademi Türk'te Yabancı Dil Olarak Türkçe derslerine katılan otuz öğrenci ile uygulamalar sonucunda nesne durum eki ile ilgili 179 yanlış tespit etmiş, nesne durum ekinin ağırlıklı olarak diğer ad durum ekleriyle karıştırıldığını saptamıştır.

Yılmaz ve Bircan (2015), Gaziosmanpaşa Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi'nde (GOÜ-TÖMER) eğitim gören A2 seviyesinde 22 öğrenciden elde ettikleri verileri yanlış çözümleme yöntemine göre "dilbilgisel yanlışlar, sözcük seçiminden kaynaklı yanlışlar, söz dizimi kaynaklı yanlışlar ve imla-noktalama kaynaklı yanlışlar" açısından incelemiştir. Araştırmaya göre öğrencilerin en fazla yaptığı yanlışlıkların , %64,1 ile imla ve noktalamadan kaynaklı yanlışlar olduğunu tespit edilmiştir.

Çetinkaya (2015), Gaziantep Üniversitesi, Türkçe Öğretim Merkezi'nde B2 düzeyinde öğrenimlerini sürdüren 50 öğrenci üzerinde yürüttüğü araştırmada yanlış çözümlemesi neticesinde öğrencilerin yazılı metinlerindeki yanlışların dilsel özelliklerine göre, %15,73'ünün yazımsal, %15,43'ünün sözlüksel- anlamsal, %16,91'inin sözdizimsel ve %51,93'ünün biçimbilimsel olduğunu saptamıştır. Bilişsel işleme özelliklerine göre yanlışların, %13,35'inin eksiltme, %14,84'ünün ekleme, %54,90'ının değiştirim ve %16,91'inin yer değiştirme olduğunu saptamıştır. Araştırmaya göre iletişimsel özelliklerine göre, yanlışların %81,31'i bölümsel, %14,84'ü ise bütünseldir.

Sarıca ve Od(2015), Pamukkale Üniversitesi Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde (PADAM) Türkçe kursu alan A1-2 düzeyinde 12, B1 düzeyinde ise 17 öğrenci olmak üzere, toplam 29 öğrenci üzerinde yürüttüğü çalışmada yapılan hataların çoğunluğunun tamlayan ve tamlanan eklerinin her ikisinin de kullanılmamasından kaynaklandığını saptamıştır.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği kullanılmıştır. "İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenen bir teknik olarak tanımlanır" (Büyüköztürk ve diğ., 2012:240).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 Eğitim-Öğretim yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezinde A1 düzeyinde öğrenim gören 16 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların ülke ve ana dili bilgileri aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 1. Katılımcıların ülke ve ana dili bilgileri

Ülke	Ana Dili	Sayı
Filistin	Arapça	3
Afganistan	Farsça(Derî)	2
Yemen	Arapça	2
Tunus	Arapça	2
Zambiya	Lala	1
Zimbabve	Shona	1
Karadağ	Boşnakça	1
Mısır	Arapça	2
Kamerun	Hausa	1
Endonezya	Malayca	1

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Öğrencilerin yazılı metinlerinden toplanan veriler yanlış çözümlemesi yöntemiyle çözümlenmiştir. “Yanlış çözümlemesi, öğrencilerin yaptıkları yanlışların gözlenmesi ve belli bir sisteme göre sınıflandırılıp analiz edilmesidir. Yanlış çözümlemesi, öğretmenin öğretim tekniğini ve öğretim materyallerini gözden geçirmesi, öğretme sürecini değerlendirmesi ve öğretim programının yeniden düzenlenmesi konusunda yol göstericidir.”(Bölükbaş, 2011:1359).

Yanlış çözümlemesi karşıtsal dil bilim ile ilişkilidir. Karşıtsal dilbilim iki dil arasındaki benzerlik ve farklılıkların belirlenmesini konu edinmektedir.(Fisiak,1980). Öte yandan “Mclaughlin (1987) karşıtsal çözümleme yaklaşımının daha çok öğrenci yanlışlarının türlerini bulmayı amaçladığını, buna karşılık yanlış çözümlemesi yaklaşımının dillerarası girişim ve dil gelişimi hakkında daha fazla şey öğrenmek için yanlışların kaynağını belirlemeyi amaçladığını belirtmektedir.”(Akt. Çetinkaya,2015: 168)

Alan yazın incelendiğinde (Keshavarz, 1997; Bargezar, 2013: akt. Çetinkaya,2015:169) dilsel özellikleri açısından yanlışların temel olarak beş biçimde tanımlandığı görülmektedir. Bunlar;

1. Yazımsal yanlışlar (Orthographicerrors)
2. Sesbilimsel yanlışlar (Phonologicalerrors)
3. Sözlüksel-anlamsal yanlışlar (Lexico-Semanticerrors)
4. Sözdizimsel yanlışlar (Syntacticerrors)
5. Biçimbilimsel yanlışlar (Morphologicalerrors)

Yanlış çözümlemesi işlem basamakları (Ellis, 1997; Mungungu, 2010, akt. Çetinkaya,2015:172) şu şekildedir:

- Yanlıkların belirlenmesi
- Yanlıkların özelliklerine göre tanımlanması ve sınıflandırılması
- Yanlıkların sıklıklarının hesaplanması

Öğrencilerin yazılı metinleri toplanmış, öncelikle yanlıklar belirlenmiştir. Yanlıklar belirlendikten sonra “ünlü uyumlarına uyumsuzluk, kalınlaşma, incelme, ünlü daralması eksikliği, yanlış ünlü tercihi, yanlış ünsüz tercihi, yanlış ses tercihi, gereksiz ünsüz kullanımı, kaynak dilden ödünçleme, ek eksikliği, ek yanlışlığı, zarf eksikliği, edat eksikliği, yanlış kelime seçimi vs.” biçiminde tanımlanmıştır. Tanımlamalar yapılırken iki alan uzmanından görüş alınmıştır. Uzmanlar tek bir ünlünün ya da ünsüzün yazımından kaynaklı yanlışları “yanlış ünlü tercihi, yanlış ünsüz tercihi” biçiminde; bir kelimedede hem ünlünün hem de ünsüzün kullanımından kaynaklı yanlışları da “yanlış ses tercihi” biçiminde tanımlamayı uygun bulmuştur. Tanımlanan yanlıklar bulgular ve yorumlar bölümünde (Keshavarz, 1997; Bargezar, 2013: akt. Çetinkaya,2015:169) “yazımsal, sesbilimsel, sözlüksel-anlamsal, sözdizimsel ve biçimbilimsel yanlışlar” olarak tasnif edilmiş ve sıklık oranları verilmiştir.

3. BULGU VE YORUMLAR

Bu bölümde 16 öğrenciden toplanan metinlerde yapılan yanlışlar, tanımlama, tasnif ve sıklık oranları açısından birer birer tablolar üzerinden yorumlanmıştır.

Tablo 2. Öğrenci 1(Farsça/ Derî)

Ünlü Uyumlara Uyumsuzluk	Sızıcılışma	Ünlü sonrası ünlü türmesi	Yanlış ünlü tercihi	Yanlış ses tercihi	Yanlış kip seçimi	Gereksiz ünsüz kullanımı	Alfabede olmayan seslerin kullanımı	Ek eksikliği	ünlü eksikliği	Kalınlaşma	Yanlış ünsüz tercihi	Kaynak dilden ödünçleme
İşsiz mu?	annejem	zeman	beraz	Lizatlı mü?	edir em	affiyet	dawam	Ateş var mı?	nerleri	Ostonda	Sulban Ahmet	Gran Bazarta
			lazim	yumvta		Hayas ofya	tawa	Hangi meyve yemeliyim?		donar		Afghnis tan
			hazir	kaba b								
			Davam(d evam)	courba								
			Bez(biz)	Zayton Burnuda								
			gürüşürüz									
			boçuk									
			yamek									
			öğraniyorum									

Tablo 2’de görüldüğü gibi ana dili Farsça(Derî) olan öğrencinin yazılı anlatımında ses bilimsel yanlışlar arasında ünlü uyumlarına uyumsuzluk (1), sızıcılaşma (1), ünlü sonrası ünlü türemesi (1) ve kalınlaşma (2) yer almaktadır. Yazımsal yanlışlar arasında yanlış ünlü tercihi (9), gereksiz ünsüz kullanımı (2), alfabe de olmayan seslerin kullanımı (2), ünlü eksikliği (1), yanlış ünsüz tercihi (1) , yanlış ses tercihi (5) ve kaynak dilden ödünçleme (2) bulunmaktadır. Sözdizimsel yanlış olarak yanlış kip seçimi (1); biçimsel yanlış olarak da ek eksikliği (1) bulunmaktadır.

Tablo 3. Öğrenci 2 (Lala)

Ünlü Uyumlarına Uyumsuzluk	Kalınlaşma	Ek eksikliği	Yanlış ünlü tercihi	Ünlü Eksikliği	Edat eksikliği
Gezebilir musun?	goruşuruz	Hazırabilir miyim?	heyacanlıyım	Aysofya	Pişirmek yardım istiyorum
Bulaşabilir miyiz?		Türk çay	Kadıkoy		

Tablo 3’te görüldüğü gibi ana dili Lala olan öğrencinin yazılı anlatımında sesbilimsel yanlışlar arasında ünlü uyumlarına uyumsuzluk (2), kalınlaşma (1) bulunmaktadır. Yazımsal yanlışlar arasında yanlış ünlü tercihi (2) ve ünlü eksikliği (1) bulunmaktadır. Biçimbilimsel yanlışlar arasında ek eksikliği (2);sözdizimsel yanlış olarak da edat eksikliği (1) bulunmaktadır.

Tablo 4. Öğrenci 3(Arapça)

Kalınlaşma	Zarf Eksikliği	Yanlış Ek Kullanımı	Yanlış ünlü tercihi	Yanlış ünsüz tercihi	Ek eksikliği	Ünlü sonrası ünlü türemesi
goruşuruz	Hangi yer en seviyorsun?	Ben Eyup’ta en seviyorum	belmiyorum	bortakal	Sen evde kalıma lazım.	Yasameen
			lazem		Orada manzara çok seviyorum	
			karabibar			
			Türkeyede			
			Teşekkür edirim			
			taveye			
			Başka nı yapmam lazem?			

Tablo 4’te görüldüğü gibi ana dili Arapça olan öğrencinin yazılı anlatımında sesbilimsel yanlışlar arasında kalınlaşma (1) ve ünlü sonrası ünlü türemesi (1) bulunmaktadır. Yazımsal yanlışlar arasında yanlış ünlü tercihi (7) ve yanlış ünsüz tercihi (1) bulunmaktadır. Biçimbilimsel yanlışlar arasında ek eksikliği (2) ve yanlış ek kullanımı(1); sözdizimsel yanlış olarak da zarf eksikliği (1) bulunmaktadır.

Tablo 5. Öğrenci 4(Arapça)

Ünlü Eksikliği	Eksik ve Fazla ses kullanımı	Ek eksikliği	İncelme	Yanlış Ünlü tercihi
görünüyor	teşekkürler	Akşam yemeği ne var?	firinde	lazzatli
				yaşil

Tablo 5'te görüldüğü gibi ana dili Arapça olan öğrencinin yazılı anlatımında sesbilimsel yanlış olarak incelme (1); biçimbilimsel yanlış olarak ek eksikliği (1); yazımsal yanlış olarak ünlü eksikliği (1), eksik ve fazla ses kullanımı (1), yanlış ünlü tercihi (2) bulunmaktadır.

Tablo 6. Öğrenci 5(Malayca)

Kalınlaşma	Ek eksikliği	Ünsüz uyumlarına uyumsuzluk	Lingua Francadan Ödünçleme	Gereksiz ünsüz kullanımı	Yanlış ünlü tercihi	Yanlış Fiil Kullanımı
pışırılım	İki boş gün var	içdin	Ayasofia	affiyet	içmidim	Lokantalar geliyoruz
	Ateş var mı?					
	Hangi meyve yemeliyim?					
	Lokantalar(a)					

Tablo 6'da görüldüğü gibi ana dili Malayca olan öğrencinin yazılı anlatımında sesbilimsel yanlışlar arasında kalınlaşma (1) ve ünsüz uyumlarına uyumsuzluk (1) bulunmaktadır. Biçimbilimsel yanlış olarak ek eksikliği (4); yazımsal yanlışlar arasında ise Lingua Franca'dan ödünçleme (1), gereksiz ünsüz kullanımı (1), yanlış ünlü tercihi (1) bulunmaktadır. Sözlüksel-anlamsal yanlış olarak da yanlış fiil kullanımı (1) bulunmaktadır.

Tablo 7. Öğrenci 6(Arapça)

Ek eksikliği	Ekin yanlış kullanımı	Yanlış ünsüz tercihi	Yanlış ünlü tercihi	Yanlış ses tercihi	Ünlü Eksikliği	Kaynak Dilden Ödünçleme
Ateş var mı?	Dolmaya nasıl pişiriyorum?	soğra	lazem	kima	prinç	liter
			hepse		öğrenyorum	
			tencerada			

Tablo 7'de görüldüğü gibi ana dili Arapça olan öğrencinin yazılı anlatımında ağırlıklı olarak yazımsal yanlışlar bulunmaktadır. Bu yanlışlar, yanlış ünsüz tercihi (1), yanlış ünlü tercihi(3), yanlış ses tercihi (1), ünlü eksikliği (2), kaynak dilden ödünçleme (1)dir. Biçimbilimsel yanlışlar arasında ek eksikliği(1) ve ekin yanlış kullanımı(1) bulunmaktadır.

Tablo 8. Öğrenci 7(Arapça)

Ek Eksikliği	Lingua Francadan Ödünçleme	Yanlış Ünlü Tercih	Ünlü Eksikliği	Gereksiz Ünsüz Kullanımı
Kaç gün kalıyor(sun)?	Kafe içtim.	siyahat	Teşekkür edirm	merhabav
Bursa gitmek istiyoruz.	Mohamed	Gece kulubu	Başk bir ağrı var mı?	
Havaliman gidiyorum.		birince		
Ben için tavsiyeler var mı?		Bekli (bekle)		

Tablo 8’de görüldüğü gibi ana dili Arapça olan öğrencinin yazılı anlatımında yine ağırlıklı olarak yazımsal yanlışlar bulunmaktadır. Bu yanlışlar Lingua Franca’dan ödünçleme (2), yanlış ünlü tercihi (4), ünlü eksikliği (2) ve gereksiz ünsüz kullanımı (1)dir. Biçimbilimsel yanlışlar arasında ise ek eksikliği (4) bulunmaktadır.

Tablo 9. Öğrenci 8(Arapça)

Yanlış Ünsüz Tercih
Bencerede (tencerede)
Bencereye (tencereye)

Tablo 9’da görüldüğü gibi ana dili Arapça olan öğrencinin yazılı anlatımında yazımsal yanlışlar (2) bulunmaktadır.

Tablo 10. Öğrenci 9 (Arapça)

Ünlü daralması eksikliği	Ek Eksikliği	Yanlış Ünsüz Tercih	Ünlü Eksikliği	Gereksiz Ünsüz Kullanımı	Kaynak dilden Ödünçleme
yeyeceğiz	Ben için tavsiyeler var mı?	makavna	Ne yapıyorsun?	merhabav	Baket
	heyecanım		Başk bir ağrı var mı?	kaşılık	

Tablo 10’da görüldüğü gibi ana dili Arapça olan öğrencinin yazılı anlatımında sesbilimsel yanlış olarak ünlü daralması eksikliği (1) bulunmaktadır. Biçimbilimsel yanlış olarak ek eksikliği (2) bulunmaktadır. Yazımsal yanlışlar arasında yanlış ünsüz tercihi (1), ünlü eksikliği (2), gereksiz ünsüz kullanımı (2) ve kaynak dilden ödünçleme (1) yer almaktadır.

Tablo 11. Öğrenci 10(Farsça/Derî)

Ünlü Uyumlarına Uyumsuzluk	Ek Eksikliği	Yanlış Ünsüz Tercihi	Yanlış Ünlü Tercihi	Ünlü Eksikliği	Ünlü daralması eksikliği
teşekkürler	Sen evde kalıma lazım	bortakal	Başka nı yapmam lazım?	Ayasofy	doğrayoruz
	Tencere(yi)		bene		ekleyoruz
	Kız Kulesi geziyorum		Yardım		
			girak		
			eglanıyorum		

Tablo 11’de görüldüğü gibi ana dili Farsça/Derî olan öğrencinin yazılı anlatımında sesbilimsel yanlışlar arasında ünlü uyumlarına uyumsuzluk (1) ve ünlü daralması eksikliği (2) bulunmaktadır. Biçimbilimsel yanlışlık olarak ek eksikliği (3); yazımsal yanlışlık olarak yanlış ünsüz tercihi (1), yanlış ünlü tercihi (5), ünlü eksikliği (1) bulunmaktadır.

Tablo 12. Öğrenci 11(Arapça)

Ünlü Uyumlarına Uyumsuzluk	Yanlış Ses Tercihi	Yanlış Ünlü Tercihi	Ünlü Eksikliği	Lingua Francadan ödünçleme	Ünsüz Eksikliği	Kalınlaşma	Hece eksikliği	Ünsüz daralması Eksikliği
Nasilsen?	kombir	Toz(tuz)	Pencer açmak	Ayasofia	gidemesiniz	uşuttunuz	Türki çok güzel	doğrayorsun
Taşkkur iderem	çikofta	Golhane	Taşkkur			çunku		ekleyorsun
Süziyorsun		şakşoka						
		şehirlar						
		malzamalar						

Tablo 12’de görüldüğü gibi ana dili Arapça olan öğrencinin yazılı anlatımında sesbilimsel yanlışlıklar arasında ünlü uyumlarına uyumsuzluk (4), kalınlaşma (2), ünsüz daralması eksikliği (2) bulunmaktadır. Yazımsal yanlışlar arasında yanlış ses tercihi (2) yanlış ünlü tercihi (5), ünlü eksikliği (2), Lingua Franca’dan ödünçleme (1), ünsüz eksikliği(1) ve hece eksikliği (1) yer almaktadır.

Tablo 13. Öğrenci 12(Shona)

Ek yanlışlığı	Ek eksikliği	Gereksiz ek kullanımı
Nereli (nereleri) geziyorsun?	Taksim geziyorum	Alışveriş yapıyoruz.
Nerele (neler) yiyorsun?		

Tablo 13’te görüldüğü gibi ana dili Shona olan öğrencinin yazılı anlatımında sadece biçimbilimsel yanlışlar yer almaktadır. Bu yanlışlar ek yanlışlığı (2), ek eksikliği (1) ve gereksiz ek kullanımı (1)dir.

Tablo 14. Öğrenci 13(Hausa)

Yanlış Ünlü Tercihi	Gereksiz ek kullanımı
toristik	Kaç gün kalıyor musun?(kalıyorsun)
	Üç gün evinde kalıyorsunuz. (evde)

Tablo 14'te görüldüğü gibi ana dili Hausa olan öğrencinin yazılı anlatımında yazımsal bir yanlış(yanlış ünlü tercihi) ve biçimbilimsel yanlışlar bulunmaktadır. Biçimbilimsel yanlışlar gereksiz ek kullanımı (2)ndan kaynaklanmaktadır.

Tablo 15. Öğrenci 14(Boşnakça)

Kalınlaşma	Ünlü eksikliği	Ünsüz eksikliği
uşuttunuz	pencer	gidemesiniz
çunku		

Tablo 15'te görüldüğü gibi ana dili Boşnakça olan öğrencinin yazılı anlatımında bir ses bilimsel yanlış(kalınlaşma) bulunmaktadır. Yazımsal yanlışlar arasında ise ünlü eksikliği (1) ve ünsüz eksikliği (1) bulunmaktadır.

Tablo 16. Öğrenci 15(Arapça)

Ek eksikliği	Ünlü Eksikliği	Ünlü Uyumlarına Uyumsuzluk	Yanlış Ünsüz Tercihi
İstanbul yerleri biliyor musun?	kültürnü	arkadeşim	müsik
Onu (onunla) geziyoruz.			
On ile (Onunla)			

Tablo 16'da görüldüğü gibi ana dili Arapça olan öğrencinin yazılı anlatımında sesbilimsel yanlış olarak ünlü uyumlarına uyumsuzluk (1); biçimbilimsel yanlış olarak ek eksikliği (1) bulunmaktadır. Yazımsal yanlışlar arasında ise ünlü eksikliği (1) ve yanlış ünsüz tercihi (1) bulunmaktadır.

Tablo 17. Öğrenci 16 (Arapça)

Kaynak dilden ödünçleme	Gereksiz ünsüz kullanım	Ek eksikliği	Yanlış Kelime seçimi	Yanlış Ünlü seçimi	Yanlış Ses tercihi	Ek yanlışlığı	Ünlü daralması eksikliği
amma	tammam	Yumurtalar sucuğun üstüne dök.	Ev ateşliyor (yanıyor)	Beyazıt	arkadaşıcığım	Taksim Meydanı a gideceğiz.	yeyelim
		Sen ile (seninle)		şimda			
		Bazı işim(işlerim) var		binim			
		İstanbul'un					

		güzelleri (güzelliklerini) görmek istiyorum.					
--	--	--	--	--	--	--	--

Tablo 17’de görüldüğü gibi ana dili Arapça olan öğrencinin yazılı anlatımında sesbilimsel yanlış olarak ünlü daralması eksikliği (1); biçimbilimsel yanlış olarak ek eksikliği (4) ve ek yanlışlığı (1) bulunmaktadır. Yazımsal yanlışlar arasında ise kaynak dilden ödünçleme(1), gereksiz ünsüz kullanımı (1), yanlış ünlü seçimi (3) ve yanlış ses tercihi (1) bulunmaktadır. Sözlüksel-anlamsal yanlış olarak da yanlış kelime seçimi (1) bulunmaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına göre ana dili Arapça olan dokuz öğrencinin yazılı anlatımlarında 87 yanlış tespit edilmiştir. Bu yanlışlardan 57’si (%65.5) yazımsal; 15’i (%17.2) sesbilimsel, 13’ü (%14.9) biçimbilimsel, 1’i (1.1), sözdizimsel, 1’i(1.1) de sözlüksel-anlamsaldır. Bölükbaş (2011), yabancı dil olarak Türkçe öğrenen ve ana dili Arapça olan 20 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin yanlışlarının % 54, 58’ini yazım ve noktalama alanında yaptığı sonucuna ulaşmıştır. Bu itibarla araştırmanın sonuçları Bölükbaş (2011) ile uyumluluk göstermektedir. Öte yandan Çetinkaya (2015), B2 düzeyinde öğrenim gören ve ana dilleri Arapça olan 50 üzerinde yürüttüğü araştırmasında yanlışların %51,93’ünün biçimbilimsel olduğunu saptamıştır.

Ana dili Farsça(Derî) olan iki öğrencinin yazılı anlatımlarında 42 yanlış tespit edilmiştir. Bu yanlışlardan 29’u (% 69) yazımsal, 8’i (% 19) sesbilimsel, 4’ü (%9. 5) biçimbilimsel, 1’i (%2. 3) sözdizimseldir. İnan (2014), Tahran Yunus Emre Türk Kültür Merkezinde B2 düzeyindeki 71 öğrenci üzerinde yürüttüğü çalışmada en çok hatanın büyük ünlü uyumunda yapıldığını saptamıştır.

Ana dili Boşnakça olan bir öğrencinin yazılı anlatımında 3 yanlış tespit edilmiştir. Bu yanlışlardan 1’i (%33.3) ses bilimsel, 2’si (% 66.6) ise yazımsaldır. Ak Başoğul ve Can (2014), Bosna-Hersek’ten gelen öğrencilerin sözcük temelli yazım, ses olayları ve uyumu, adlaştırma, dilek-şart kipi konularında problem yaşadığını dile getirmektedir.

Ana dili Lala olan bir öğrencinin yazılı anlatımında 9 yanlış tespit edilmiştir. Bu yanlışlardan 3’ü (%33.3) yazımsal, 3’ü (%33.3) sesbilimsel, 2’si (%22.2) biçimbilimsel, 1’i (%11.1) sözdizimseldir. Ana dili Malayca olan bir öğrencinin yazılı anlatımında 10 yanlış tespit edilmiştir. Bu yanlışlardan 3’ü (%30) yazımsal, 2’si (%20) sesbilimsel, 4’ü (%40) biçimbilimsel, 1’i (%10) sözlüksel-anlamsaldır. Ana dili Shona olan bir öğrencinin yazılı anlatımında 4 yanlış tespit edilmiştir. Bütün yanlışları (%100) biçimbilimseldir. Ana dili Hausa olan bir öğrencinin yazılı anlatımında 3 yanlış tespit edilmiştir. Bu yanlışlardan 1’i yazımsal (%33.3), 2’si (%66.6) ise biçimbilimseldir.

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin ana dili ile öğrenmeye çalıştıkları ikinci dil arasındaki ilişkinin önemi ortaya çıkmaktadır. Giriş bölümünde de belirtildiği üzere ana dili ile ikinci dil arasındaki benzerlikler dil öğrenim sürecini olumlu yönde etkilerken (transfer), ana dili ile ikinci dil arasındaki farklılıklar ise (girişim) olumsuz yönde etkilemektedir. Bu bağlamda Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki yanlışların tanımlanması, sınıflandırılması alanyazına katkı sağlamakla beraber öğretim sürecinde “girişim ve transfer” boyutlarının ortaya konulması diller arası çalışmaların yapılmasını gerektirmektedir. Bu itibarla söz konusu çalışmalardan öneriler geliştirilmesi için yabancılara Türkçe öğretimi üzerinde çalışan uzmanların başta Arapça öğretimi yapan akademisyenlerle olmak üzere ortak çalışmalar yapmasının zaruretini vurgulamak gerekir. Aksi takdirde bu minvalde dil içi (intralingual) yapılan çalışmalar, var olan durumu dikkatlere sunan betimsel çalışmalardan öte gitmemektedir. Diller arası (interlingual) yapılacak çalışmalar yazımsal, sesbilimsel, sözdizimsel, biçimbilimsel, sözlüksel-anlamsal yanlışların kaynağına yönelmesi ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde çözüme yönelik öneri ve tespitler geliştirmesi açısından son derece önemlidir.

KAYNAKÇA

Kitap Tek Yazarlı

Fisiak, J. (1980). *Theoretical Issues in Contrastive Linguistics*. Amsterdam: Benjamins.
Hyland, K. (2008). *Second language writing*. New York: Cambridge University Press.

Kitap Çok Yazarlı

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Geliştirilmiş 11. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
Güneş, F.(2014). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Yazma Öğretimi: Yaklaşım ve Modeller*.(Ed. Abdullah Şahin *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*).Pegem Akademi
Yaylı, D. ve Bayyurt, Y. (2009). *Yabancılara Türkçe Öğretimi: Politika, Yöntem ve Beceriler*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Makale Tek Yazarlı

Bölükbaş, F. (2011). Arap Öğrencilerin Türkçe Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Turkish Studies, 6 (3)*, 1357-1367.
Çetinkaya, G. (2015). Yanlış çözümlenmesi: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen B2 Düzeyindeki Öğrencilerin Yazılı Metinlerine İlişkin Görünümler. *International Journal of Language's Education and Teaching*. Volume 3/1 April, p. 164-178.
Emiroğlu, S. (2014). Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarında Türkçenin Dil Bilgisi ve Yazım Özellikleriyle İlgili Karşılaştığı Zorluklar. *International Journal of Language Academy*. Volume 2/3 Autumn p. 99-119
Güneş, F. (2011). Dil Öğretim Yaklaşımları ve Türkçe Öğretimindeki Uygulamalar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt 8, Sayı 15, s.123-148.

- Ishoğlu, S. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Nesne Durum Ekinin Kullanımı İle İlgili Yanlışlar ve Çözüm Önerileri. *Route Educational and Social Science Journal* Volume 1(2), p. 101-115
- İnan, K. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen İranlıların Yazılı Anlatımlarının Hata Analizi Bağlamında Değerlendirilmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 9/9 Summer, p. 619-649
- Öksüz, G.(2014). Rus Dili Öğretiminde Karşılaşılan Ana Dil Kaynaklı Girişim Hataları. *Turkish Studies*, 9 (6), p. 843-857.

Makale Çok Yazarlı

- Ak Başoğlu, D. ve Can F.S. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Balkanlı Öğrencilerin Yazılı Anlatımda Yaptıkları Hatalar Üzerine Tespitler. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 10, p. 100-119.
- Büyükkız, K.K. ve Hasırcı, S. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarının Yanlış Çözümleme Yaklaşımına Göre Değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(4), 51-62.
- Sarıca, N. ve Od, Ç. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Tamlama Algısı Sorunları. *International Journal of Language Academy*. Volume 3/1 Spring, p. 389-398.
- Şahin, E. Y. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarındaki Ek Yanlışları. *Tarih Okulu Dergisi*, 6 (XV), 433-449.
- Yılmaz, F. ve Bircan, D. (2015). Türkçe Öğretim Merkezi'nde Okuyan Yabancı Öğrencilerin Yazılı Kompozisyonlarının "Yanlış Çözümleme Yöntemi"ne Göre Değerlendirilmesi. *International Journal of Language Academy*. Volume 3/1 Spring, p. 113-126.

İnternet Kaynağı

- İnal, S. (2006). İngilizce yazılı anlatım dersinin sorunları üzerine bir inceleme. *Journal of Language and Linguistic Studies*, <http://www.jlls.org/Issues/Volume%202/No.2/sinal.pdf> web adresinden 25.05.2015 tarihinde erişilmiştir.